

Svenska Canada-Tidningen.

Skandinavisk Canadiensaren.

Canada.

\$1.00 Per An.

ALLMÄN NYHETSTIDNING FÖR SKANDINAVERNA I CANADA

Årgång 56.

ÅRGÅNG XVIII

WINNIPEG, MAN. ONSDAGEN DEN 8:de JUNI 1910.

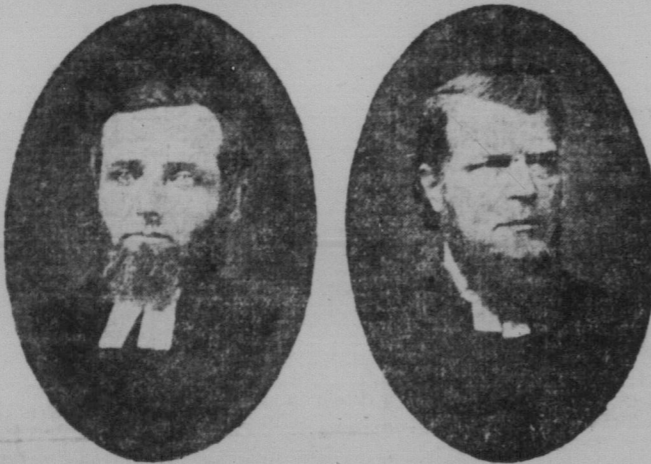
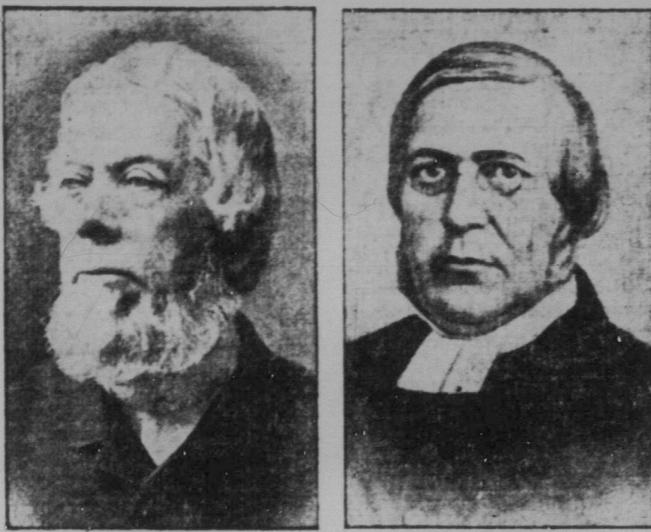
Printed and Published for the Proprietor at the Post Office Department at Winnipeg, Can. and Grand Forks, N. D.

Nr 25

Augustana-Synodens 50 års jubileum.

En svensk-amerikansk kulturfest.

I dagarna firar Augustana-synoden sin 50-åriga tillvaro som kyrklig organisation. Samtidigt med att synoden organiserades den minnesdagsdagen i juni för ett halvt sekel sedan fattades beslut om upprättandet af ett läroverk, och utbildning för predikanterna kunde väntas af dem som önskade verka som församlingsskollärer inom synoden. Detta läroverk, nuvarande Augustana College, kan således betraktas som det viktigaste intrycket för Svenska-Amerika. Vid halvsekelstämman på det senaste års möte i Detroit, där synoden utvaldes till den starkaste organisation på det kyrkliga området bland svenskarna i Amerika, liksom Augustana College öfverströmdt är Svenska-Amerikas förnämsta utbildningsanstalt. Detta har icke kommit af sig själf, nej, det arbete som gjorts här har varit oförligt. Och värde sig man sår i hemmet eller utom det religiösa läret måste man, om man vill vara rättvis, erkänna att detta arbete varit af den viktigaste innebörd för Svenska-Amerika. Vid halvsekelstämman på det senaste års möte i Detroit, där synoden utvaldes till den starkaste organisation på det kyrkliga området bland svenskarna i Amerika, liksom Augustana College öfverströmdt är Svenska-Amerikas förnämsta utbildningsanstalt. Detta har icke kommit af sig själf, nej, det arbete som gjorts här har varit oförligt. Och värde sig man sår i hemmet eller utom det religiösa läret måste man, om man vill vara rättvis, erkänna att detta arbete varit af den viktigaste innebörd för Svenska-Amerika.

Augustana-synodens pionjärer. T. N. HASSELIQUIST, E. ERLUND CARLSSON, L. P. ESBJÖRN, JONAS SWENSSON.

År 1849 anlände pastor Lars Paul Esbjörn till Amerika. I hans sällskap var omkring 140 immigranter, hvar af flertalet var från Norrland, samma landsdel som några år förut släppt till hundratals män och kvinnor för Erik Janssons koloni Bishop Hill. Pastor E. slog sig ned i Andover, Ill., detta närmast på grund af att ett landodlag, som ägde stora områden inom Henry county, skänkte 10 acres för uppförandet af en svensk luthersk församling.

I den första svenska immigranter i den tidigare slägt sig ned i Bishop Hill och närliggande platser väst för det under närmaste tiden öfverflöt. De hade näppeligen af äfvenlysarna eller lycköskeri driftigt öfver det vida hafvet, kände ökändan i ett främmande land till mötes. Det kan nästan sägas om dem, att de i likhet med puritanerna och andra ett par hundra år tidigare, sökte sig till dessa fjärran stränder för att i frid få tillbringa sin Gud på sätt, som deras tro höjod dem. Detta förmentes dem i faderslandet, men här under västerns sol fanns religiös frihet.

I trakten af Andover voro före pastor Esbjörns ankomst ett par landsmän bosatta. För dessa nybyggare varit det en glädjestund att få lysna till Guds ord förkunnande af luthersk präst på deras eget tunomål. Och de samlades gärna, efter sockendagaras hård släp och slit, för att höra pastor Esbjörns predikningar. Ingen kyrka fanns, utan samlades man om vacker tillfäll till det på oppna fält eller också trängde sig tillsammans i pastor Esbjörns bostad. Så anspråkades började kyrkliga verksamhet, som på 60 år senare sträcker sig öfver hela landet, från norr till söder från östkusten till västkusten. Den 18 mars 1851 är en viktig dag i Augustana-synodens historia, ty då organiserades församlingen i Andover, som sålunda är att betrakta som synodens moderförsamling. Den började med 10 kommunikanter, men redan efter ett par veckor tillhörd omkring 50 personer församlingen.

Samtidigt samma år stiftades af pastor E. en annan luthersk församling i Galesburg och en i Moline. Dessa tre församlingar blefvo centralpunkter för en allierad värdande verksamhet. Den enda församlingen efter den andra uppstod rundt omkring dem. Samtidigt med dessa hade i New Sweden, Ia., som redan några år varit ett svenskt nybygge, en svensk luthersk församling bildats, som dock icke betraktades af präst, utan sköttes predikant af en lekman, den sedan så väl bekant pastor M. F. Hokanson. Så långt hade man då hunnit 1851: Fyra församlingar, som betraktades af en präst och en lekman. Det var dock en början.

Under de följande 10 åren stiftades församlingar i Chicago och ett 30-tal andra platser, så att före 1860 — d. v. s. innan Augustana-synoden organiserats — funnos i Amerika 38 svensk-lutherska församlingar. Antalet kommunikanter öfver 1860 till

3,753; antalet präster var 17 och antalet kyrkor 21. Detta var noghuden en liten tillväxt i betraktande af att denna flöt invandrareströmmen sålunda — enligt officiella folkräkningen för 1860 var totalantalet i Sverige följande svenskar i Amerika endast 18,025 — och bort till kom att fördelat af de ditkomna slog sig till andra samfund, bland hvilka särskildt metodisterna voro mycket lifaktiga, ekonomiskt understödda som de voro af amerikanska metodisterna. Men de lutherska församlingarna fingo hjälpa sig själfva.

År 1862 hade på kallelse från församlingen i Galesburg pastor Ture N. Hasselquist anländt hit. Vår pastor Esbjörn den förste och som sådana den egentliga grundläggaren, som blef pastor H:s betydelse för utvecklingen af verksamheten kanske störst. Esbjörn återvände också 1863 till Sverige medan Hasselquist till sin död 1891 ägnade sina bästa andliga och fysiska krafter åt arbetet för Augustana-synoden och dess läroverk. Om några förtjänar hedersnamnet "Augustana-synodens fader", är det han.

Bland de män som under denna på engång gjorde sig bemärkta och utöfvar ett mera framstående rum i synodens historia äro: Pastor Erlund Carlsson, som kom till landet 1853, pastor Jonas Swensson, som 1856 anlände till Amerika, och pastor Erik Nordlund, som kom 1855. De ha alla med undantag af den sistnämnda delat vandringsstafven, men fraktarna af deras arbete leverer dem efter. De nämnda svenska församlingarna hade, allt efter som de kommo till, anslutit sig till en år 1851 organiserad synod — "Norra Illinois-synoden" — som omfattade tyska, amerikanska, norska och svenska församlingar. En af stiftarna af denna synod var pastor Esbjörn. Denne blef 1857 utsedd till vald det synoden tillhörande seminarium — Illinois State University, som det kallades — bestående af skandinavisk professor i och för att bereda skandinaviska tillfälle till studier i teologiska ämnen på deras eget språk. Detta ansågs nödvändigt, emad det visade sig nästan omöjligt att få fler för prästambetet utbildade personer af dem från gamla länder dit. Esbjörn fick för insamlandet af en fond för uppförandet af denna professur daga sig ut på s. k. "tiggarska", hvilka kändes på bestående resultat af E. redan på hösten 1858 kunde tillträdta synoden.

Som här öfran nämligen, var ett af besluten i det kongress, som hölls den 5 juni 1860, att ett läroverk skulle upprättas, där församlingsskollärer kunde få nödig utbildning i främst allt teologiska ämnen. Pionjärerna hade icke stora viken vid den humanistiska utbildningen, man var så mycket mer mån om vetenskapen. Till befremdandet här, ändres det omedelbart, att synodens präster utbildades vid dess eget läroverk.

Enligt det fattade beslutet skulle denna läroanstalt bära namnet Augustana Semminarium och omfattas tvåna artedelningar, en teologisk och en förberedande. Att handhafva skolans affärer skulle af synoden tillsättas en af åtta medlemmar bestående direktor. Till lärare utsågs enahändigt pastor Esbjörn.

Den 1 sept. 1860 öppnades i Chicago den nya skolan. Reklam på vägen samma år, var E. som öfran nämndes skilde sig från läroverket i Springfield, hade han med de svenska och norska ynglingar, som följde honom vid afskedstagen, indylst sig i Immigrantförsamlingens i Chicago skola, där under våningen användes till skola och öfrå våningen till logi för de studerande. Härmed fortsattes i tre år, tre stråsammar. Ordinarie lärare utsågs till skolan, under första året behöfde sig inkonstenterna från församlingarna för skollära, mål till 8576.16, hvilken summa, liksom den må synas (för våra dagars) stora, blefval ett stort stöd bevis på den öfverflittighet, som i de dagarna besjades de fattiga svenska nybyggarna. Vid sidan af dessa kontantbidrag hade från synodens församlingar insändits bildning i natur, såsom mjöl, smör, ost, kött, bönor och andra matvaror, hvilka för de studerandes räkning tillfogades af en särskild kökskassa.

Om et öfverflittighet varit så stora hos församlingsskollärarna och om de ha med sin ledde synodens och skolans öden, trots så varit på sin sak och med sådan hängifvenhet arbetat och försökt — mer än rättvisligen kunde begäras — hade med all säkerhet den dag i dag af svensk-amerikanerna icke haft ett sådant läroverk som Augustana College att vara stolta öfver.

Det visade sig äfven snart att de lämpliga lärarebrädet. Man försökte på flera håll, men förgäves. Bland dem som erhöilo kallelse var afsvärd lektor P. Waldenström, som just vid den tiden arbetat på professor i Uppsala. Han var en utmärkt lärare och öfversände till synoden ett förslag till en svensk-amerikansk läroverk. Man må vil göra sig den förtäring. Hade i så fall Augustana-synoden blivit en annan än den nu är eller hade Waldenström en varit en annan.

Efter tre år eller 1863 flyttades läroverket till Paxton, Ill., där land för skolbyggnaden upptogande förvärfvats på som det lycktes förvordliga villkor. Planen med läroverkets förläggande till annan stad än Chicago, som på grund af ett centralt läge i spridningen bestämde härfor, var kanske icke så väl öfvertyckt som sig bort. Det var nog också denna flyttning, som kom pastor Esbjörn att under de trycker af en misstänning tedeliga sitt arbete bland Amerikas svenska lutherner och återvända till Sverige. Till hans efterträdare som skolans rektor utsågs pastor Hasselquist och han kvarstod i denna egenskap till sin död.

Första året var de studerandes antal endast 19, andra året 15, därefter sedan inbördes kriget var slut och ordnade förhållanden åter inträdt — steg antalet för hvarje år under de 12 år skolan var förordat till Paxton, så att sista året (1875) antalet var 81.

Som först nämns omfattade synoden både svenska och norska församlingar, hvarför dess läroverk också var till hufven svenskt och till hufven norsk under första desenniet. Men 1870 ägde genom värdig öfverenskommelse en skilsmässa rum, och normannen bildade en norsk-amerik

Den 1 sept. 1860 öppnades i Chicago den nya skolan. Reklam på vägen samma år, var E. som öfran nämndes skilde sig från läroverket i Springfield, hade han med de svenska och norska ynglingar, som följde honom vid afskedstagen, indylst sig i Immigrantförsamlingens i Chicago skola, där under våningen användes till skola och öfrå våningen till logi för de studerande. Härmed fortsattes i tre år, tre stråsammar. Ordinarie lärare utsågs till skolan, under första året behöfde sig inkonstenterna från församlingarna för skollära, mål till 8576.16, hvilken summa, liksom den må synas (för våra dagars) stora, blefval ett stort stöd bevis på den öfverflittighet, som i de dagarna besjades de fattiga svenska nybyggarna. Vid sidan af dessa kontantbidrag hade från synodens församlingar insändits bildning i natur, såsom mjöl, smör, ost, kött, bönor och andra matvaror, hvilka för de studerandes räkning tillfogades af en särskild kökskassa.

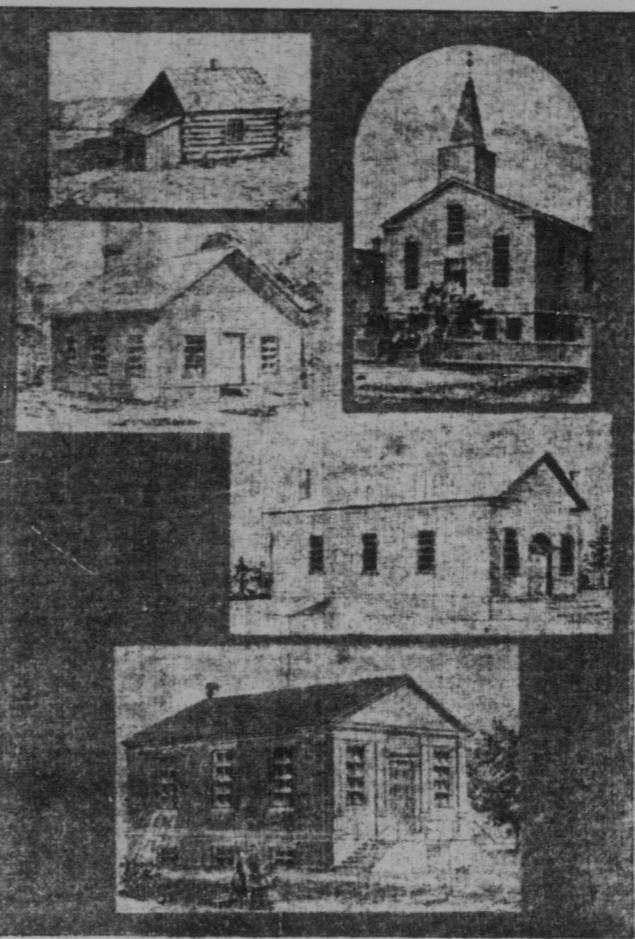
Om et öfverflittighet varit så stora hos församlingsskollärarna och om de ha med sin ledde synodens och skolans öden, trots så varit på sin sak och med sådan hängifvenhet arbetat och försökt — mer än rättvisligen kunde begäras — hade med all säkerhet den dag i dag af svensk-amerikanerna icke haft ett sådant läroverk som Augustana College att vara stolta öfver.

Det visade sig äfven snart att de lämpliga lärarebrädet. Man försökte på flera håll, men förgäves. Bland dem som erhöilo kallelse var afsvärd lektor P. Waldenström, som just vid den tiden arbetat på professor i Uppsala. Han var en utmärkt lärare och öfversände till synoden ett förslag till en svensk-amerikansk läroverk. Man må vil göra sig den förtäring. Hade i så fall Augustana-synoden blivit en annan än den nu är eller hade Waldenström en varit en annan.

Efter tre år eller 1863 flyttades läroverket till Paxton, Ill., där land för skolbyggnaden upptogande förvärfvats på som det lycktes förvordliga villkor. Planen med läroverkets förläggande till annan stad än Chicago, som på grund af ett centralt läge i spridningen bestämde härfor, var kanske icke så väl öfvertyckt som sig bort. Det var nog också denna flyttning, som kom pastor Esbjörn att under de trycker af en misstänning tedeliga sitt arbete bland Amerikas svenska lutherner och återvända till Sverige. Till hans efterträdare som skolans rektor utsågs pastor Hasselquist och han kvarstod i denna egenskap till sin död.

Första året var de studerandes antal endast 19, andra året 15, därefter sedan inbördes kriget var slut och ordnade förhållanden åter inträdt — steg antalet för hvarje år under de 12 år skolan var förordat till Paxton, så att sista året (1875) antalet var 81.

Som först nämns omfattade synoden både svenska och norska församlingar, hvarför dess läroverk också var till hufven svenskt och till hufven norsk under första desenniet. Men 1870 ägde genom värdig öfverenskommelse en skilsmässa rum, och normannen bildade en norsk-amerik

Galesburg Augustana-kyrka. VASA, MINN. MOLINE, ILL. ANDOVER, ILL. CHICAGO, ILL. LA PORTE, IND.

Augustana-synod, som senare uppgiit i "Den Norske Forenede Kirke". Samtidigt med att den norska afdelningen indrog antogs nya studier för läroverket, enligt hvilka till seminariefisk lagras dels en förberedande ("Academy") och dels en fullständig college-kurs. Detta var ett stort steg framåt.

Men man var af flera önsaker icke riktigt belånen med Paxton och 1875 flyttades läroverket igen, till Rock Island, där det afslutade varit belägnadt. För omräde af 19 acres hade 1873 inköpts för \$10,000, och där uppfördes så en större skolbyggnad, som stod färdig att bevägas vid festminnets början 1875. Kostnaden för smärre byggnader för olika behof bebjö sig till \$52,000.

Samma år beslöt af synoden att af hvarje fullvärdig medlem skulle årligen utskivas en avgift af 25 cents som bidrag till läroverkets underhåll. Det var först året 1876, som kollektörelagningen inleddes, och följande år grundades läroverkets första seminarieklass. De första "Augustana-studerande" voro C. A. Swensson, C. J. Petri, Matthias Wahlström, C. M. Esbjörn, Joshua Hasselquist och J. H. Rendahl. Af dessa äro alla utom den förnämnda, af klassens primus, anu i livet.

Prån och med 1879 har Augustana College haft dispensationsrätt till svenska universitet, d. v. s. Augustana-studerande ha rätt att vid universitet studera varit jämställda med från svenska högre läroverk utgående studenter. Med 1880 inleddes fullständig realinje. En norskafdelning, tillkom 1886, en afdelning för handelsvetenskap 1888, en konstskola 1895 o. s. v. Innevarande stund erbjuder Augustana College samma förnöden och tillfällen till studier, som hvilket college som helst dar i landet.

Redan efter 10 år började belöf inställas sig af ökat utrymme för skolan. Härnästom till en ny byggnad byggades åren 1884, men ekonomiska motgångar gjorde att den ej blef färdig förrän 1889. Den har senare betydligt tillökats i ett följande nummer skola 51 lämnade en ny af Augustana College sådant läroverket ter sig numera.

XV värdig gaf till Augustana College 1861. Dessa böcker hade tillhört Oscar J:s boksamling. Som läroverkets rektor eller president, som det kallas, har efter Hasselquist tjänstgjort Dr O. Olsson (1861-1890) och Dr Gustaf A. Andreen (från 1901).

Antalet lärare växte från endast 5 under skolens 1872-2 — första året efter skilsmässan från normannen — till 13 1880, 21 1890, 34 1900 och är f. n. 38. Antalet studerande från läroverkets början till nu är 5,234, af hvilka dock endast 1,953 utexaminerats. Af dessa ha återigen 702 genomgått sekernhet och 468 endast college.

Det förtjänar nämnas, att totalvärdet af skolegendomen torde nu uppgå till öfver 500,000 dollars. Lönande intågerna uppgå till omkring 70,000 dollars pr år.

I sammanhang med förebyggande, som gäller ensamt Augustana College, må äfven nämnas att Augustana-synodens Jesuiton har 9 högre läroverk, nämligen Gustavus Adolphus College i St. Peter, Minn., upprättadt 1862, Bethany College i Lindsborg, Kans., upprättadt 1881, Luther Academy i Wahon, Neb., upprättadt 1883, Uppsala College i Kenilworth, N. J., upprättadt 1863, Northwestern College i Ferguson Falls, Minn., upprättadt 1900, Minnesota College i Minneapolis, Minn., upprättadt 1904, Trinity College i Round Rock, Tex., upprättadt 1904, Coeur d'Alene College i Coeur d'Alene, Idaho, upprättadt 1907, samt det allra yngsta, North Star College i Warren, Minn., upprättadt 1908. Totalantalet studerande i de under synoden hörande läroverken, Augustana College inbegripet, torde f. n. uppgå till omkring 3,000. Värdet af all skolegendom torde uppgå till öfver 1 miljon dollars och de löpande utgifterna till omkring 300,000 dollars pr

är. Man skall vara oefferrättligt fördomsfull för att icke inse och erkänna betydelsen af denna verksamhet. Det är visserligen sant, att svensk-amerikanska pressen sedan sju år sedan kunde fira 50-årsjubileum i det att första försöket till en svensk-amerikansk tidning, skedd 1853 med utgifvandet af "Skandinavien" i New York. Men detta företag fick ej lång tillvaro. Ett par år se senare började "Hemlandet, det Gamla och Nya" utgifvas och denna tidning var ett barn af samma fader som Augustana-synoden. Det var således under Augustana-pionjärernas hägn, som svensk-amerikanska pressen grundades, något som icke bör förtägas i dessa jubileumsdagar.

Vid sidan af de tidningar, som stiftat synoden mer eller mindre nära för nämnas den förlagsnärsk, som på synodens initiativ satts i gång och som under åren lopp utvecklat sig i en i sanning förvånande grad. Augustana Book Concern är den mest omfattande affär i sitt slag i Svenska Amerika.

Till sist — ehuru det visst icke är af mindre betydelse — må erinras om att Augustana-synoden upprättat och underhåller 8 barnhem, 5 äldreomsorgen, 2 immigranthem, 2 diakonissanstalter, hvarjämte 3 hospital ha upprättats på tillskyddelse af synoden, hvarjämte Augustana-hospitalet i Chicago, som är ett af stadens största och bäst bärda.

Utrymmet i en tidning medger icke en omständligt, som i föreliggande fall enast skulle geort teckenigt af synodens historia mer intressant, än hvad torra sifferuppgifter kunna. Dessa tjäna dock att klart och tydligt ådagalägga för läsaren omfattningen af Augustana-synodens verksamhet. På utomstående torde ha klart för sig vidden och betydelsen af detta arbete under de otvivelaktiga åren sedan något som helst möjligst i Svenska-Amerika.

Som en lämplig afslutning må här anföras hvad en resande svensk för några år sedan efter ett besök vid Augustana College skref om synoden: "Augustana har en historia och den historien är på det omedelgaste sammanvärd med den svensk-amerikanska nationalitetens egen historia, det är en af denna historiens allra viktigaste kapitlen, hvarur kärleken, de fattiga immigranternas i fjärran land tycka, starka kärlek till deras faders språk och tro talar — allt under det de vare afglömda af sitt eget fadersland och de ledande där."

(Sv. Am.) O. A. Linder.

Augustana-synoden och Canada.

När "Augustana Synoden", som med andra ord, den svenska evangeliska lutherska kyrkan i Amerika i dessa dagar firar sitt femtioårsjubileum, ansåg förordade redaktören för denna tidning vara på sin plats att i kortfattat nämna något om denna kyrkas verksamhet i detta land. Namnet "Augustana" är taget från den latinska benämningen "Confessio Augustana", som på svenska betydtyder "den Augsburgiska bekännelsen"; hvilken Luther framlade vid riksstämman i Augsburg, år 1530. Denna benämning har ofta missbrukats af våra veverskarska, så att de ofta säga om våra kyrkmedlemmar: "De äro inge lutherner, de äro augustanare", o. s. v. Mågen här därför trott, att det icke finnes någon svensk luthersk kyrka i detta land, utom den så kallade "Skandinaviska", som man här alltid skyllar under. Men kom ihåg, att det icke finns en enda skandinavisk luthersk kyrka i detta land, lika litet som det finnes ett skandinaviskt språk. Och ingen arlig och hederlig svensk bör kalla sig "skandinavisk", i det att ett sådant måtto tvetydigt uttrycke.

Det finns en svensk evangelisk luthersk kyrka i detta land med sammanträ och lära som i det gamla hemlandet, Sverige. Och den lutherska kyrkans lära är Guds ords rena lära, sålän den förkunnades af Jesus Kristus och hans apostlar. Denna lära fasthålls till alla delar af Augustana Synoden, och denna synod har genom Minnesota konferensens missionsarbete redan stiftat 30 lutherska församlingar i Canada och lika många (Forts. å sid. 31).